กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทย ด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ ของวิมล ศิริไพบูลย์*

สุพรรษา ภักตรนิกร
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์ จำนวน 6 เรื่อง คือ คู่กรรม ร่มฉัตร ทวิภพ อตีตา กษัตริยา และอธิราชา โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ของนอร์แมน แฟร์คลาฟ

ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ มีการผลิตสร้างอุดมการณ์รักชาติไทย โดยการใช้คำและการผูกประโยคแบบต่างๆ และกลวิธีทางวรรณศิลป์ ซึ่งปรากฏในข้อความบรรยาย หรือบทสนทนาของตัวละคร อุดมการณ์รักชาติไทยในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ ประกอบไปด้วยการยกย่องความเป็นไทยด้วยการแสดงให้เห็นถึง “คุณค่าความเป็นไทย”

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง **อุดมการณ์รักชาติไทยในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์** ได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พ.ศ. 2557

และยังทำให้ไทยมีสถานะเป็นผู้ถูกกระทำที่น่าเห็นใจ โดยมีประเทศคู่สงครามมีสถานะเป็นผู้กระทำที่โหดร้าย นอกจากนี้ยังทำให้จุดบกพร่องในด้านการปกครองของผู้นำประเทศในอดีต กลายเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล อุดมการณ์รักชาติไทยนี้สอดคล้องกับอุดมการณ์กระแสหลักในสังคมไทย จึงทำให้นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย

คำสำคัญ : กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทย, กลวิธีทางภาษา,
นวนิยายอิงประวัติศาสตร์, วิมล ศิริไพบูลย์

รูปที่1(หน้าก่อน) ปก นวนิยาย คู่กรรม ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 15, 2551

The Procedure to Construct Thai Nationalism Ideology by Linguistic Strategies in Wimol Siripaiboon's Historical Novels

Supansa Pagtaranigone
Lecturer, Thai Language Department ,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University

Abstract

This research aims to analyze the construction of a Thai nationalist ideology in Wimol Siripaiboon's six historical novels: Khukam, Romchat, Thawibhop, Atita, Kasatriya and Atiraja. This will be done through the use of Norman Fairclough's conception of critical discourse analysis

The results show that the texts build nationalist ideologies through lexis and syntax in the novels' narration and dialogue. The nationalist ideologies are built through the praising of the values of the Thai nation and nationality and in portraying Thais as the victims of foreign aggression and so worthy of sympathy. In addition, the failures of historical leaders are defended and justified. This nationalist ideology is in accordance with major currents in Thai society, resulting in the novels' acceptance by the broader society.

Keyword
Procedure to Construct, Thai Nationalism Ideology,
Linguistic Strategies, Historical Novels, Wimol Siripaiboon

บทนำ

นวนิยายเป็นสื่อที่สังคมจัดให้เป็น “วรรณกรรมเพื่อความบันเทิง” มักใช้ “อ่านเล่น” เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจิตใจ แม้ว่าจะมีนวนิยายเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยโดยตรง อย่างนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ แต่ผู้อ่านมักให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางวรรณกรรม ที่ทำให้นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์มีความแปลกเด่นกว่านวนิยายแนวอื่นๆ เช่น ประเด็นด้านช่วงเวลา สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ภาษา การแต่งกายของตัวละคร หรือสนใจโครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่ให้ความสนุกสนาน หากสนใจประเด็นประวัติศาสตร์ชาติไทย ก็มักจะคล้อยตามทัศนะทางประวัติศาสตร์ของผู้ประพันธ์ในฐานะ “ผู้บอกข้อมูลความรู้” ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์มองไม่เห็นอุดมการณ์รักชาติไทยในฐานะสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นและซ่อนเร้นอยู่ในรูปของคำและประโยคจากบทบรรยาย หรือบทสนทนาของตัวละคร

การที่อุดมการณ์รักชาติไทยเป็นอุดมการณ์กระแสหลัก ที่คนไทยทุกคนได้รับการปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่นจากสถาบัน และสื่อกระแสหลักในสังคมไทยมาเป็นเวลานานจวบจนปัจจุบัน ทำให้อุดมการณ์นี้กลายเป็น “ธรรมชาติ” หรือ “เป็นความปกติธรรมดา” ที่คนในชาติยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง และต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความรักชาตินั้นด้วยการทำประโยชน์และเสียสละเพื่อชาติ และการที่ผู้ประพันธ์นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์เป็นสมาชิกในสังคมไทย ย่อมได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์นี้จากสถาบันและสื่อกระแสหลัก จึงได้ถ่ายทอดอุดมการณ์รักชาตินี้ผ่านตัวบททางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ที่ตนประพันธ์ขึ้น อาจจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามทำให้ผู้อ่านนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ได้รับการตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติมากยิ่งขึ้น

เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มองเห็นกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติในนวนิยายเหล่านี้ได้คือ แนวคิด วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา อุดมการณ์ และปริบททางสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดนี้ยังนำไปสู่การวิเคราะห์ตัวบททางภาษาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับเสียง คำ และประโยค การพิจารณาการจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบท และการเชื่อมโยงกับข้อความที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย การใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์จึงช่วยให้เข้าใจกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยที่มีความสัมพันธ์กับชุดวาทกรรมความรักชาติที่มีอยู่ แล้วในสังคมไทยด้วย

สำหรับนักเขียนที่เลือกศึกษาคือ วิมล ศิริไพบูลย์ ซึ่งใช้นามปากกาว่า “ทมยันตี” เนื่องจากเป็นนักเขียนที่มีผลงานประเภทนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ไทยจำนวนมาก และ นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ยังมีเนื้อหาสอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ทั้งบุคคล เหตุการณ์ สภาพสังคมที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ไทย ประกอบกับมีคุณค่าทางวรรณศิลป์และมักเน้นในเรื่องการทำเพื่อชาติที่สอดคล้องกับแนวคิดกระแสหลักในสังคมไทย วิมล ศิริไพบูลย์ จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย) พุทธศักราช 2555 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในด้านประวัติผู้เขียนจะพบว่าวิมล ศิริไพบูลย์นั้นได้แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์รักชาติไทย เห็นได้จากการพูดโน้มน้าวให้ประชาชนรักชาติ เสียสละเพื่อชาติ และยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยังได้เคยปราศรัยโจมตีขบวนการนักศึกษาที่เรียกร้องประชาธิปไตยว่า เป็นผู้ทำลายความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้วิมล ศิริไพบูลย์ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลทหารให้เป็นสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (วิกิพีเดีย, 2557) การแสดงบทบาททางการเมืองเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าวิมล ศิริไพบูลย์มี “อุดมการณ์รักชาติแบบกระแสหลัก” ตามที่ผู้นำประเทศกำหนด

สำหรับนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ ที่เลือกศึกษามีจำนวน 6 เรื่อง คือ *คู่กรรม ร่มฉัตร ทวิภพ อตีตา กษัตริยา* และ*อธิราชา* ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยต่างยุคสมัย สามารถเรียงลำดับตามช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ คือ *กษัตริยา* และ *อธิราชา* เป็นนวนิยายที่อิงประวัติศาสตร์ไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา นับตั้งแต่ช่วงเหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 จนถึงช่วงที่พระนเรศวรมหาราชสามารถกอบกู้เอกราชคืนจากพม่าได้สำเร็จ ลำดับที่สองคือ *อตีตา* เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ตอนที่ชาวบ้านบางระจันช่วยกันสู้รบกับพม่าในช่วงการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ลำดับที่สามคือ *ทวิภพ* ที่อิงประวัติศาสตร์ไทยในช่วงที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบ จากลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจฝรั่งเศสในช่วง ร.ศ. 112 ซึ่งตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลำดับที่สี่คือ *ร่มฉัตร* ที่แสดงช่วงเหตุการณ์ใน 5 แผ่นดิน ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ลำดับสุดท้ายคือ *คู่กรรม* ที่อิงประวัติศาสตร์ไทยในช่วงในช่วงที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ช่วงนี้ยังตรงกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่สองที่ไทยเข้าร่วมกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นกลุ่มประเทศฝ่ายอักษะสู้รบกับประเทศสัมพันธมิตรคือ อังกฤษและสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่านวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ไทยของวิมล ศิริไพบูลย์ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติ ซึ่งเป็นอุดมการณ์กระแสหลักของสังคมไทย เนื่องจากมีองค์ประกอบต่าง ๆ ของความเป็นนวนิยายทั้งด้าน โครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง ตัวละคร แนวเรื่อง วรรณศิลป์ ที่สามารถปิดบังอุดมการณ์รักชาติไทย เพื่อให้ผู้อ่านรับอุดมการณ์รักชาติได้อย่างแนบเนียนโดยไม่รู้ตัว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟเพื่อค้นหากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติโดยพิจารณาตัวบททางภาษาเป็นสำคัญเพื่อให้เข้าใจกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทในสังคมไทย

วัตถุประสงค์

วิเคราะห์กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

อุดมการณ์รักชาติไทย (Thai Nationalism Ideology) หมายถึง ชุดความคิดเกี่ยวกับชาติไทยที่ถูกประกอบสร้างขึ้นและเข้าไปอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของคนไทย ทำให้คนไทย เกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญและหน้าที่ที่มีต่อชาตินำไปสู่การปฏิบัติภารกิจเพื่อชาติไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เข้าใจกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทในสังคมไทย

วิธีการศึกษาวิจัย และแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ในประเด็นความรักชาติ พบว่ามีงานวิจัยเรื่อง *นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนทางการเมืองและสังคม* (2547) ของ นัยนา ครุฑเมือง ผลการวิจัยพบว่า มีการนำเสนอภาพความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในอาณาจักรล้านนากับสยาม พม่า และมหาอำนาจตะวันตก โดยผู้ประพันธ์ที่เป็นคนนอกวัฒนธรรมล้านนาแสดงความเห็นด้วยกับการรวมล้านนาเข้ากับสยาม แต่ผู้ประพันธ์ที่เป็นคนล้านนาแสดงทัศนะที่ตรงกันข้าม แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนนอกวัฒนธรรมล้านนาจะ

ได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์รักชาติจากส่วนกลาง จึงเห็นว่าการนำดินแดนส่วนหนึ่งมาผนวกรวมเป็นชาติไทยนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเรื่อง *กลวิธีการนำเสนอภาพขัตติยนารีในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์* (2550) ของ ทรงภพ ขุนมธุรส ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ดีงามของขัตติยนารีมี 6 ด้าน คือ ด้านความมีสติปัญญา ด้านความกล้าหาญ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตากรุณา และด้านความรักชาติบ้านเมือง อีกทั้งยังมีงานศึกษาวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ คือ เรื่อง *การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา* ของ วรารัตน์ สุขวัจนี (2551) มีผลการศึกษาที่มีลักษณะร่วมกันคือ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยามีแนวคิดในเรื่อง การเชิดชูวีรบุรุษและการเชิดชูวีรกษัตริย์ การเสียกรุงศรีอยุธยาและการกอบกู้เอกราช ความกตัญญู ความเสียสละและความจงรักภักดี งานวิจัยทั้งสองเรื่องนี้จึงแสดงให้เห็นว่า “ความรักชาติและการทำเพื่อชาติ” ได้ถูกกำหนดให้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชนชั้นกษัตริย์ทั้งชายและหญิง และแนวคิดเรื่องการยกย่องบุคคลที่ทำเพื่อชาติยังเป็นแนวคิดสำคัญในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งคือ งานศึกษาวิจัยเรื่อง *มิติสถานที่ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ศึกษาจากงานประพันธ์ของ "ทมยันตี"* ของ วรมน เหรียญสุวรรณ (2552) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษานวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดโครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษานวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ โดยมุ่งเน้นไปที่อุดมการณ์รักชาติโดยตรง และยังไม่มีงานวิจัยที่ใช้กรอบคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลาฟ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ

เมื่อได้ศึกษาแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ ทำให้พบว่าแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ช่วยทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบททางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ วาทกรรม และบริบทในสังคมไทยได้ชัดเจน โดยนอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough, 1989) ได้อธิบายภาษาตามแนววาทกรรมว่า ภาษาเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคม แฟร์คลาฟได้เสนอการวิเคราะห์ภาษาตามแนววาทกรรมว่าควรพิจารณาองค์ประกอบของภาษาและขนบทางภาษา ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556) แสดงให้เห็นว่า แฟร์คลาฟ มีวิธีการวิเคราะห์ภาษาในตัวบทอย่างเป็นรูปธรรม คือ

การวิเคราะห์ภาษาระดับเสียง ระดับคำศัพท์ และระดับประโยค นอกจากนี้ยังเสนอให้วิเคราะห์ภาษาระดับตัวบทคือ การวิเคราะห์การเชื่อมระหว่างประโยค การวิเคราะห์โครงสร้างการจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบท รวมถึงการวิเคราะห์สหบท คือ ระเบียบทางวาทกรรม ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ สมมติฐาน หรือที่นักวัจนปฏิบัติศาสตร์เรียกว่ามูลบท/ความเชื่อที่มีอยู่ก่อนแล้ว การวิเคราะห์ในระดับนี้จัดเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมในระดับการบรรยาย (Description) ทำให้เห็นโครงสร้างทางภาษาที่สื่อให้เห็นถึงอุดมการณ์หรือลักษณะทางสังคมของผู้ใช้ภาษานั้น

ระดับต่อมาคือการตีความ (*Interpretation*) ระดับนี้เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในฐานะผลผลิตทางวาทกรรมและแหล่งข้อมูลในการตีความกับปฏิบัติการทางวาทกรรมในสังคม นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาตัวบททางภาษาที่เกิดขึ้นมาก่อนและได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวบทที่วิเคราะห์ กล่าวได้ว่า เป็นการนำตัวบททางภาษาที่มีอยู่แล้วมาผลิตซ้ำในบริบทใหม่เพื่อสร้างความหมายใหม่ในรูปของสัมพันธบท (intertextuality)

ระดับสุดท้ายคือการวิเคราะห์วาทกรรมในระดับการอธิบาย (Explanation) การวิเคราะห์ในระดับนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวบททางภาษานั้นเป็นภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม หรือแบบแผนปฏิบัติทางสังคม เช่น การใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ กล่าวชื่นชมผู้ที่ทำเพื่อประเทศชาติ แสดงให้เห็นว่า ภาษาที่ใช้เพื่อการกล่าวชื่นชมนี้เป็นตัวบท มีฐานะเป็นภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมซึ่งถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมหรือวิถีปฏิบัติทางสังคมที่ให้ความเคารพยกย่องต่อสถาบันชาติ เป็นต้น วาทกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม ในขณะเดียวกัน การผลิตสร้างหรือผลิตซ้ำวาทกรรมก็มีผลต่อโครงสร้างสังคมอีกด้วย

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟเป็นแนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา อุดมการณ์ และปริบททางสังคมและวัฒนธรรม และยังมีแนวทางด้านการวิเคราะห์ภาษาเพื่อให้เห็นอุดมการณ์ที่ซ่อนแฝงอยู่ภายในระบบภาษา ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดนี้มาใช้วิเคราะห์นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์เพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ไทยของวิมล ศิริไพบูลย์ นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นตัวบททางภาษาที่ผลิตสร้างหรือตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติไทยให้แก่คนในสังคมด้วย

1. นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์ : กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อยกย่องความเป็นไทย

กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อยกย่องความเป็นไทยนี้มีทั้งประเด็นในด้านศิลปะการแสดง ศิลปะด้านอาหาร การแต่งกาย เอกราชไทย และแผ่นดินไทย สำหรับในเรื่อง *กษัตริยา* นั้นได้ยกย่องความเป็นไทยในประเด็นด้านการแสดง สำหรับตอนที่ยกมานี้เป็นตอนที่พม่าเข้ายึดครองกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ และเก็บทรัพย์สินของอยุธยาไป ผู้แต่งได้กล่าวข้อความแสดงความสามารถของคนไทยในการสร้างสรรค์งานศิลปะ แทรกเข้ามาในตอนนี้ เพื่อแสดงว่าเป็นความไม่ชอบธรรมที่พม่าจะมายึดครองศิลปะของไทยไป ดังตอนที่ว่า

> *ช่างหล่อของไทยฝีมือเป็นเลิศ และนกกระเรียนก็เคยมีอยู่ในประเทศไทย กล่าวกันว่ารูปหล่อต่าง ๆ ในพม่า คือรูปหล่อที่ได้ไปจากประเทศไทยทั้งสิ้น แม้แต่การฟ้อนรำที่พม่าเรียก 'ฟ้อนโยเดีย' ก็คือการฟ้อนแบบอยุธยา บางคราเรียก 'อโยธยา' หรือ 'โยเดีย' นั่นเอง*
>
> (*กษัตริยา*, 2547 : 361)

วีธีการทางภาษาคือ เริ่มจากการกล่าวถึง ช่างหล่อของไทย และใช้คำคุณศัพท์ในเชิงบวกขยายช่างหล่อของไทยว่า *"ฝีมือเป็นเลิศ"* และใช้ประโยคว่า *"นกกระเรียนก็เคยมีอยู่ในประเทศไทย"* การใช้คำว่า *"เคยมี"* เป็นการแสดงให้เห็นถึงสิทธิโดยชอบธรรมของคนไทยที่จะเป็นเจ้าของรูปหล่อนกกระเรียนที่พม่ายึดไป ผู้แต่งยังได้ใช้ประโยคในเชิงสรุปว่า *"รูปหล่อต่าง ๆ ในพม่า คือรูปหล่อที่ได้ไปจากประเทศไทยทั้งสิ้น"* ประโยคนี้ยังมี นัยยะทำหน้าที่สื่อความว่า พม่าไม่มีช่างมีฝีมือเพื่อหล่อรูปต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงสื่อถึงความด้อยกว่าทางด้านวัฒนธรรม ประโยคนี้จึงเป็นวิธีการยกย่องไทยและกดทับพม่าในประเด็นทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน

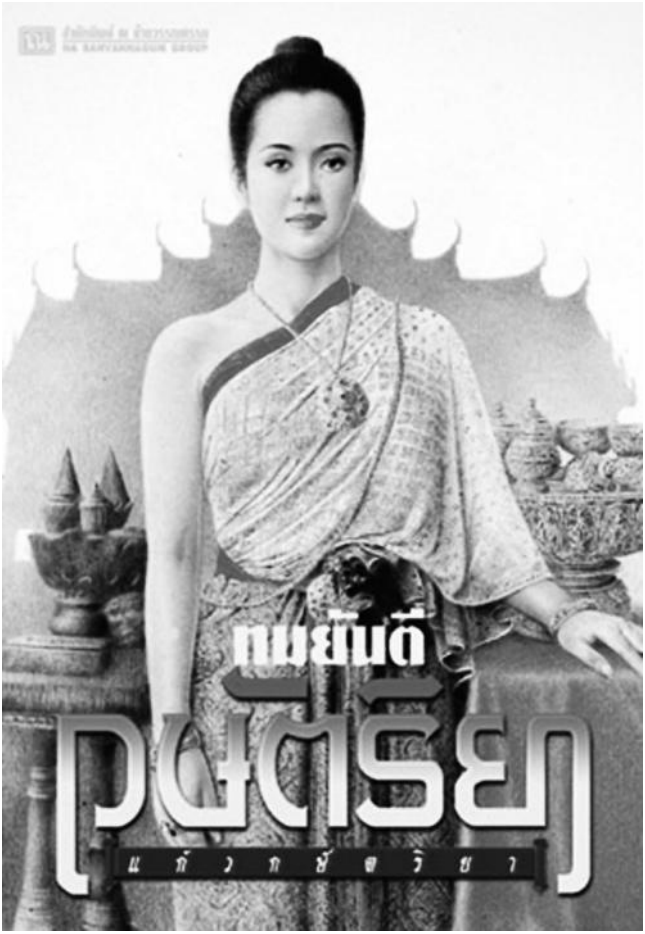

รูปที่ 2 ปกนวนิยาย กษัตริยา, 2547

นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้โครงสร้างประโยคว่า *แม้แต่.....ก็.....* ข้อความที่ตามหลังคำว่า *แม้แต่* มักจะเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญ และหลังคำว่า *ก็* มักเป็นข้อความที่ต้องการเน้นความสำคัญ ในที่นี้ ข้อความที่อยู่หลังคำว่า แม้แต่ คือ *การฟ้อนรำที่พม่าเรียก 'ฟ้อนโยเดีย'* และข้อความที่อยู่หลังคำว่า *ก็* คือ *คือการฟ้อนรำแบบอยุธยา* รวมประโยคได้ว่า *แม้แต่การฟ้อนรำที่พม่าเรียก 'ฟ้อนโยเดีย' ก็ คือการฟ้อนรำแบบอยุธยา* จึงเป็นการสื่อว่า การฟ้อนรำแบบโยเดียของพม่าไม่ได้มีคุณค่าสูงส่ง แต่สิ่งที่มีคุณค่าคือ การฟ้อนรำแบบอยุธยา และการที่ผู้แต่งแสดงว่าการฟ้อนแบบอยุธยาและ

โยเดียนั้นเป็นการฟ้อนรำชนิดเดียวกันโดยใช้คำว่า *“ก็คือ”* เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าพม่ารับศิลปะการแสดงไปจากไทย จึงกล่าวได้ว่าจากข้อความนี้สื่อว่าไทยมีความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม แต่พม่าไม่มีความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม

การยกย่องความเป็นไทยในประเด็นด้านวัฒนธรรมนี้ยังเห็นได้จากนวนิยายเรื่อง *ร่มฉัตร* ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวละครแม้นวาดในวัยชราได้นึกย้อนถึงเรื่องราวชีวิตที่มีความสุขของตนในวัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเด็นหนึ่งที่วาดกล่าวถึงคือ วิธีการแต่งกายของแม่ซึ่งเคยเป็นนางข้าหลวงในวัง ดังตอนที่ว่า

> *ผ้านุ่งผ้าห่มของแม่ทุกผืน หลังจากซักแล้วต้องนำมาแช่ในน้ำต้มลูกซัด ใบส้มป่อยและเตยหอมอีกพักใหญ่จึงนำไปตากและขัดให้ขึ้นมัน จากนั้นจึงพับอัดด้วยก๊อปปี้ แล้วอบร่ำไว้ในหีบไม้ใบใหญ่ก่อนนำออกมาใช้*
>
> (*ร่มฉัตร*, 2534 : 29)

ข้อความนี้มีโครงสร้างการบรรยายดังนี้

.....หลังจาก.....แล้วต้อง.....จึง.....จากนั้นจึง.....ด้วย.....แล้ว.....

การใช้โครงสร้างข้อความเช่นนี้เพื่อให้เห็นว่าการดูแลเครื่องแต่งกายของแม่มีหลายขั้นตอนเป็นอย่างยิ่ง เห็นได้จากการใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงขั้นตอนแบบต่าง ๆ การดูแลเครื่องแต่งกายหลายขั้นตอนนี้ยังสื่อนัยยะทางสังคม คือ ความพิถีพิถันละเอียด และประณีต อีกทั้งยังมีการเลือกใช้กลุ่มคำศัพท์ในด้านกรรมวิธีดูแลเครื่องแต่งกายเพื่อแสดงให้เห็นความละเอียด ประณีต คือ *ขัดให้ขึ้นมัน พับอัด อบร่ำ* ลักษณะพิเศษ อีกประการหนึ่งคือการกล่าวถึงพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ คือ *ลูกซัด ใบส้มป่อย และเตยหอม* เพื่อแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทยที่สามารถนำพืชชนิดต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นอกจากในด้านการแต่งกายแล้ว นวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร ยังแสดงว่าอาหารไทยเป็น “อาหารแห่งศิลปะ” เห็นได้จากตอนที่ว่า

> *ตะโก้กระทงเล็กเท่าหัวแม่มือ หอมกลิ่นใบเตยกรุ่น ถั่วกวนอยู่ในถาดสี่เหลี่ยมแค่คืบ ขนมเรไรอบควันเทียนเสียหอมฟุ้ง แบบฉบับเหล่านี้เป็นแบบฉบับเดียวกับที่แม่ถูกอบรมมา เป็นแบบฉบับที่ทำให้คนทุกคนละม้าย*

คล้ายคลึงกันได้อย่างน่าอัศจรรย์ และบัดนี้วาดกำลังจะถูกหล่อหลอมให้เข้าสู่พิมพ์อันนี้ พิมพ์ซึ่งมีจักรกลดำเนินไปประดุจลูกโซ่

(ร่มฉัตร, 2534 : 210)

ข้อความที่ยกมานี้มีโครงสร้างการใช้ภาษาโดยเริ่มจากการกล่าวถึงการทำขนมไทยหลายชนิดเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงวิถีชีวิตแบบไทย คือ ตะโก้ ถั่วกวน เรไร โดยใช้คำคุณศัพท์เชิงบวกที่สื่อนัยถึงความประณีตของไทยคือ ขนาดที่เล็ก กลิ่นหอมที่ได้มาจากพืชโดยมีวลี *เป็นแบบฉบับเดียวกับที่แม่อบรมมา* เพื่อแสดงว่าวิถีชีวิตแบบไทยเป็นวิถีชีวิตที่ถูกต้อง เพราะได้รับการยอมรับและปลูกฝังต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และการใช้คำขยายวิถีชีวิตแบบไทยว่า *น่าอัศจรรย์* จึงเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับวิถีชีวิตแบบไทย และยังมีการใช้ภาษาเชิงอุปลักษณ์เพื่อแสดงว่าวิถีชีวิตไทยดั้งเดิมคือเบ้าหลอมที่ยิ่งใหญ่ โดยการเปรียบเทียบว่า วิถีไทยคือ แบบพิมพ์ ส่วนแม้นวาด คือ วัตถุที่จะใช้หลอม และยังแสดงว่าตัวละครแม้นวาดมีความภาคภูมิใจกับการที่ได้ “ถูกหล่อหลอม” ด้วยแบบพิมพ์แห่งความเป็นไทย

สำหรับนวนิยายเรื่อง *อธิราชา* ได้แสดงให้เห็นการยกย่องความเป็นไทยในประเด็นความภาคภูมิใจในเอกราชของชาติไทย สำหรับตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นตอนที่สมเด็จพระนเรศวรได้ชัยชนะจากศึกชนช้างกับพระมหาอุปราชาของพม่า มีการยกโคลงสี่สุภาพซึ่งมีนัยยะของการน่าเคารพยำเกรงดังนี้

อิสระแลกด้วยเลือด เผ่าพันธุ์
เม็ดดินคือธุลีอัน จากร่าง
สายน้ำปนจาบัลย์ หยาดหยด
อย่าจงอย่าเริดร้าง ทิ้งศักดิ์แห่งไทย

...ตั้งแต่สมเด็จพระนเรศวรมีชัยชนะครั้งนี้แล้ว ก็มิได้มีข้าศึกกล้ามาเบียดเบียนเมืองไทยแต่ ณ ทิศใดอีกต่อไปจนตลอดกาลนาน ส่วนการสงครามก็เริ่มต้นที่ไทยจะกลับเป็นฝ่ายปราบปรามข้าศึกศัตรูถึงต่างประเทศแต่นี้ไป จนมีอำนาจแผ่อาณาเขตสยามประเทศให้กว้างขวางถึงที่สุด

(อธิราชา, 2551 : 466)

การที่ผู้ประพันธ์ใช้โคลงสี่สุภาพนี้ เนื่องจากโคลงสี่สุภาพมักใช้แต่งเพื่อการยอเกียรติกษัตริย์ ความไพเราะจากฉันทลักษณ์และวรรณศิลป์ของโคลงสี่สุภาพนี้ยังทำให้ผู้อ่านเชื่อมโยงคุณค่าเข้ากับความดีงามในด้านเอกราชของชาติไทย กลวิธีทางภาษาที่ช่วยสื่อความหมายในโคลงบทนี้คือการใช้คำตายเพื่อเน้นน้ำหนักเสียงคือ *เลือด หยาด หยด ศักดิ์* เพื่อกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกราชของชาติ ความโดดเด่นด้านการใช้คำอีกประการคือ การใช้คำแสดงความละเอียดคือ *เม็ดดิน* แทนคำว่า แผ่นดิน และใช้คำว่า *ธุลี* ซึ่งหมายถึงส่วนเล็ก ๆ โดยใช้สื่อความหมายร่วมกับร่างกายของบรรพบุรุษ อีกทั้งใช้มโนทัศน์แบบอุปลักษณ์ เปรียบเทียบว่าเม็ดดินที่คนไทยเหยียบอยู่ทุกวันนี้คือธุลีหรือส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของบรรพบุรุษ และแสดงว่าสายน้ำที่ไหลอยู่ในตอนนี้มาจากความสูญเสียและความโศกเศร้าของบรรพบุรุษ กลวิธีทางภาษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ต่างร่วมกันสื่อความหมายให้คนไทยภูมิใจในอิสรภาพที่พระนเรศวรกอบกู้มาได้ด้วยความยากลำบาก และปิดท้ายด้วย คำกล่าวแบบสั่งห้าม คือ *อย่าจงอย่าเริดร้าง ทิ้งศักดิ์แห่งไทย* เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวการปฏิบัติที่มีอยู่แล้วคือ คนไทยยุคใหม่ไม่เห็นคุณค่าความเป็นไทย ผู้แต่งจึงใช้คำกล่าวแบบสั่งห้ามเพื่อเป็นการย้ำเตือนว่า เอกราชหรืออิสรภาพคือศักดิ์ศรีที่คนไทยต้องภาคภูมิใจ

หลังจากยกโคลงสี่สุภาพเพื่อยกย่องเอกราชของชาติไทยแล้ว ผู้แต่งได้บรรยายแบบร้อยแก้วประกอบด้วยโดยใช้ประโยคบอกช่วงเวลาคือ *...ตั้งแต่สมเด็จพระนเรศวรมีชัยชนะครั้งนี้แล้ว* การอ้างอิงเหตุการณ์ในช่วงสมเด็จพระนเรศวรชนช้างชนะพระมหาอุปราชาเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าหรือความสำคัญของเหตุการณ์นี้ อีกทั้งการใช้โครงสร้างประโยคว่า *ตั้งแต่.....ก็.....*ทำให้ข้อความหลังคำว่า *แต่* เป็นเหตุการณ์สำคัญ และหลังคำว่า *ก็* คือเหตุการณ์ที่ตามมาหลังจากเกิดเหตุการณ์แรก ในที่นี้เหตุการณ์ที่ตามมาคือ *มิได้มีข้าศึกกล้ามาเบียดเบียนเมืองไทยแต่ณ ทิศใดอีก* และยังใช้วลีเสริมความว่า *ต่อไปจนตลอดกาลนาน* เพื่อเป็นการสื่อว่าชัยชนะครั้งนี้ยิ่งใหญ่มาก นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเชื่อมว่า *ส่วน* เพื่ออธิบายประเด็นในด้านการสงครามเพิ่มเติมโดยใช้ข้อความที่แสดงว่าไทยเป็นผู้กระทำ ใช้คำกริยาคือ *ปราบปราม* และข้าศึกศัตรูเป็นผู้ถูกกระทำโดยใช้คำขยายกริยา ปราบปราม คือ *ถึงต่างประเทศแต่นี้ไป* ต่อด้วยข้อความที่เริ่มคำเชื่อมว่า จน เพื่อบอกผลลัพธ์ของประโยคก่อนหน้า ผลลัพธ์นั้นคือ *มีอำนาจแผ่อาณาเขตสยามประเทศให้กว้างขวางถึงที่สุด* เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของชาติไทยหลังจากได้รับเอกราช

อีกทั้งนวนิยายเรื่อง *อตีตา* ยังมีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อยกย่องแผ่นดินไทยเห็นได้จากคำกลอนว่า

... จากแผ่นดินรวมธาตุเป็น...คนไทย
จากคนไทย...มลายเป็นดินสิ้น
ฝากไว้กับพื้นแผ่นดิน
ภาคหน้า...จักเกิดแผ่นดินที่เป็นไทย!...

(อตีตา, 2555 : 574)

กลอนบทนี้เป็นคำกลอนที่กล่าวแทรกในตอนที่ตัวละครศิโรจน์ข้ามมิติไปช่วยชาวบ้านบางระจันรบกับพม่า กลอนบทนี้มีลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาคือใช้โครงสร้างประโยคคือ *จาก.....เป็น.....*ซ้ำกันถึง 2 ครั้ง โดยข้อความที่ต่อจากคำว่า *จาก* นี้มักเป็นข้อความที่แสดงถึงแหล่งกำเนิด บ่อเกิดหรือที่มาและหลังคำว่า *เป็น* คือข้อความที่แสดงถึงภาวะในปัจจุบัน ในที่นี้หลังคำว่า จาก คือ *แผ่นดินรวมธาตุ* และหลังคำว่า เป็น คือ *คนไทย* เพื่อแสดงว่า *"คนไทยมาจากแผ่นดินรวมธาตุ"* และการนำคำว่า *คนไทย* ซึ่งอยู่หลังคำว่า *เป็น* ในบาทแรกมาอยู่หลังคำว่า *จาก* ในบาทที่สอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความหมายที่ต่อเนื่องกัน ส่วนหลังคำ*ว่า เป็น* ในบาทที่สอง คือคำว่า *ดิน* เพื่อสื่อความหมายว่า ดินนั้นมาจากคนไทย กล่าวได้ว่ากลวิธีการใช้ภาษาเช่นนี้แสดงความสัมพันธ์ในเชิงที่มาและผลลัพธ์ระหว่างแผ่นดินกับคนไทย เมื่อผู้อ่านเข้าใจว่าแผ่นดินกับคนไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นแล้ว จึงกล่าวด้วยประโยคกริยาในบาทที่สามว่า *ฝากไว้กับพื้นแผ่นดิน* โดยละประธานคือ คนไทย และจบด้วยบาทสุดท้ายด้วยประโยคแบบแสดงความมุ่งหวัง คือ *ภาคหน้า...จักเกิดแผ่นดินที่เป็นไทย !...* การมีเครื่องหมายอัศเจรีย์นี้เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าของคนไทยที่ยอมตายเพื่อชาติและยังต้องการเกิดบนแผ่นดินไทยอีกครั้ง ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่ง การใช้ภาษาในกลอนบทนี้สอดคล้องกับความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดในศาสนาพุทธซึ่งเป็นความเชื่อกระแสหลักในสังคมไทย ทำให้การใช้กลอนบทนี้สื่อความหมายที่สมเหตุสมผลในบริบทของสังคมไทย

2. นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์ : กลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อความหมายเชิงลบเพื่อแสดงให้เห็นว่าพม่าเลวร้าย

นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีกลวิธีการใช้ภาษาในเชิงลบเพื่อทำให้พม่าเป็นผู้กระทำและไทยมีสถานะเป็นผู้ถูกกระทำ เพื่อให้เกิดความสลดหดหู่ เศร้าเสียใจจากการสูญเสียเอกราช ส่งผลให้เกิดการมีสำนึกรักชาติ ดังตอนที่ว่า

ไทย...เคยถูกไล่ฆ่า
ไทย...เคยถูกจับย่างไฟให้บอกที่ซ่อนทรัพย์สิน
ไทย...เคยถูกเจาะร้อยหวายเป็นพวง เป็นเชลยตีต้อนไป เช่นนี้ผิดหรือที่ไทยจะเป็นฝ่ายไล่ฆ่าบ้าง

(อธิราชา, 2551 : 120)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าในเรื่อง *อธิราชา* ได้แสดงว่าเมื่อพม่าเข้ามายึดกรุงศรีอยุธยานั้น ไทยเป็นถูกกระทำอย่างเด่นชัด ด้วยการใช้เริ่มประโยคว่า *ไทยเคยถูก .....* ซ้ำกันถึงสามครั้ง แล้วตามด้วยการทรมานด้วยวิธีต่าง ๆ คือ *ไล่ฆ่า จับย่างไฟ เจาะร้อยหวาย* และได้ใช้ประโยคแสดงสภาพของคนไทยคือ *เป็นเชลยตีต้อนไป* การที่พม่าเป็นผู้กระทำที่โหดร้าย นี้ส่งผลให้คนไทยสามารถใช้คำบริภาษในเชิงตัดสินพม่าว่าเลว คือ *จังไร อเวจี* เพื่อสื่อว่าพม่าโหดร้ายเช่นเดียวกับสัตว์นรกได้อย่างสมเหตุสมผล และสามารถใช้เป็นข้ออ้างแบบ "ยุติธรรม" คือ ไทยจะเป็นฝ่ายไล่ฆ่าบ้าง โดยผู้แต่งใช้กลวิธีแบบคำถามเชิงวรรณศิลป์ว่า*"ผิดหรือที่ไทยจะเป็นฝ่ายไล่ฆ่าบ้าง"*

นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีกลวิธีการใช้ภาษาในเชิงลบเพื่อทำให้พม่าในฐานะผู้รุกรานชาติไทยมีความเลวร้ายในประเด็นต่าง ๆ เห็นได้จากในเรื่อง *กษัตริยา* ในตอนที่ว่านวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีกลวิธีการใช้ภาษาในเชิงลบเพื่อทำให้พม่าในฐานะผู้รุกรานชาติไทยมีความเลวร้ายในประเด็นต่าง ๆ เห็นได้จากในเรื่อง *กษัตริยา* ในตอนที่ว่า

พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองนั้นเมื่อจะขึ้นเป็นใหญ่ต้องปราบปรามหัวเมืองทั้งหลาย โดยเฉพาะรามัญ เป็นการปราบปรามอย่างขนานใหญ่ บุเรงนองเข้าที่ใด ชอบเผาเมือง ประชาชนยากเข็ญ แค้นเคืองสาหัสสมเด็จพระมหาจักรพรรดิย้อนยอกให้พิจารณาในทศพิธราชธรรม หงสาวดีในขณะนี้นั้นทุกหัวเมืองหวาดหวั่น แต่มิร่มเย็น พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเป็นกษัตราธิราชผู้ยิ่งใหญ่

เหตุใดไม่มีช้างเผือกมาสู่โพธิสมภาร?

(กษัตริยา, 2547 : 10)

นวนิยายเรื่องนี้ได้ใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงว่ากษัตริย์พม่าเป็นผู้ที่ไม่มีทศพิธราชธรรม หรือคุณธรรมสำคัญสำหรับการเป็นนักปกครอง โดยใช้ประโยคแบบแสดงเวลาคือ *เมื่อจะขึ้นเป็นใหญ่* แล้วต่อด้วยสิ่งที่พระเจ้าบุเรงนองต้องทำคือ

ปราบปรามหัวเมืองทั้งหลาย การใช้คำว่า *ต้อง ขนานใหญ่* เพื่อแสดงว่าหากไม่ใช้กำลังเป็นอย่างมากในการปราบปรามหัวเมืองทั้งหลาย พระเจ้าบุเรงนองจะไม่สามารถขึ้นเป็นเจ้าปกครองได้ และยังใช้ประโยคเพื่อแสดงว่าพม่าเป็นผู้กระทำว่า *บุเรงนองเข้าที่ใดชอบเผาเมือง* ผู้แต่งเลือกใช้คำว่า ชอบ เพราะสื่อความหมายได้สองความหมาย คือ สื่อถึงลักษณะนิสัยชอบความรุนแรงของพระเจ้าบุเรงนอง กับ ชอบ ที่มีความหมายว่า มักจะ แต่ไม่ว่าจะสื่อในความหมายใด ก็เป็นการแสดงให้เห็นความโหดร้ายของพระเจ้าบุเรงนองทั้งสิ้น และยังเสริมด้วยประโยคแสดงผลของการกระทำ คือ *ประชาชนได้รับความเดือดร้อน* โดยใช้คำคุณศัพท์เพื่อแสดงความเดือดร้อนของประชาชน คือ *ยากเข็ญ แค้นเคือง สาหัส* ซึ่งมีความหมายถึงความเดือดร้อนมาเรียงต่อกัน และยังใช้คำคุณศัพท์แสดงความรู้สึกด้านลบที่ประชาชนมีต่อพระเจ้าบุเรงนองคือ *หวาดหวั่น มิร่มเย็น* เพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงความโหดร้ายของกษัตริย์บุเรงนอง

นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีเปรียบเทียบทางอ้อมกับสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โดยกล่าวว่า สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เป็นผู้ทำกริยา *ย้อนยอก* ให้พิจารณาในทศพิธราชธรรม จึงเป็นการสื่อว่า พระเจ้าบุเรงนองไม่มีทศพิธราชธรรม แต่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิมีทศพิธราชธรรม และ คำว่า ย้อนยอก เป็นกริยาที่สื่อความหมายว่าพระมหาจักรพรรดิต้องการให้พระเจ้าหงสาวดีรู้สึกผิดที่ไม่มีทศพิธราชธรรมในการปกครองบ้านเมือง อีกทั้งยังมีการใช้การกล่าวในเชิงประชดประชัน ด้วยการใช้ประโยคยกย่องว่าพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเป็นกษัตราธิราชผู้ยิ่งใหญ่ เพื่อให้ขัดแย้งกับประโยคต่อไปคือ *“เหตุใดไม่มีช้างเผือกมาสู่โพธิสมภาร ?”* ซึ่งเป็นการตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อแสดงการประชดประชัน และเป็นประโยคประเภทแนะความให้ผู้อ่านคิดคำตอบเองว่าเป็นเพราะพระเจ้าบุเรงนองไม่มีทศพิธราชธรรม

นอกจากนี้ในเรื่อง *กษัตริยา* ยังแสดงให้เห็นว่าพระเจ้าบุเรงนอง กษัตริย์พม่าไม่มีความความสามารถในการรบ เห็นได้จากตอนที่ว่า

> *ยิ่งอ่าน จะยิ่งรู้ว่า อันพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองนั้น ‘ฝีมือไม่เท่าไหร่’ จะดีก็แต่ ‘ปาก’ กับความคิดเจ้าเล่ห์เจ้ากล ยกพลมาถึงห้าแสน (ตอนนี้คงเหลือไม่ครบแล้วละ เพราะเอาศพไปถมจองถนนเสียก็มาก) ช่องกำแพงเมืองตรงมุมเกาะแก้วก็โหว่ ยังไม่มีปัญญาข้ามอีกเลย*
>
> (กษัตริยา, 2547 : 328)

ตอนนี้เป็นตอนหนึ่งที่พม่ากำลังจะเข้ายึดกรุงศรีอยุธยาผู้แต่งใช้กลวิธีทางภาษาโดยเริ่มจากข้อความว่า *ยิ่งอ่าน จะยิ่งรู้ว่า* การซ้ำคำว่า *“ยิ่ง”* เป็นการเน้นย้ำ

ความหมายในสิ่งที่อ่านหรือสิ่งที่จะรู้คือ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองนั้นรบไม่เก่ง โดยใช้คำคุณศัพท์ว่า *ฝีมือไม่เท่าไหร่ ไม่มีปัญญา* นอกจากนี้ยังใช้ประโยคแบบนัยยะผกผัน คือ การกล่าวในเชิงบวก แต่ให้ความหมายในเชิงลบ ในที่นี้คือ การกล่าวว่าพระเจ้าบุเรงนองมีข้อดีในเรื่องปากกับความคิดเจ้าเล่ห์ จะเห็นว่า คำว่า *ปากดี* กับ *ความคิดเจ้าเล่ห์* นั้นเป็นลักษณะเชิงลบ แต่กลับกล่าวว่าเป็นข้อดี อีกทั้งแสดงการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นว่าพม่ามีจุดแข็งในด้านการรบตรงข้ามกับไทยที่มีจุดอ่อน

แต่พม่าไม่สามารถข้ามมายึดกรุงศรีอยุธยาได้ การกล่าวเช่นนี้จึงมีนัยของการดูถูกความสามารถของกษัตริย์พม่า อีกทั้งยังมีการเขียนนัยยะเชิงประชดประชันวลีที่ว่า *ยกพลมาถึงห้าแสน* ด้วยการเขียนข้อความไว้ในรูปวงเล็บเพื่อขยายความว่า (*ตอนนี้คงเหลือไม่ครบแล้วละ เพราะเอาศพไปถมจองถนนเสียก็มาก)* เป็นการลดทอนความยิ่งใหญ่ในการด้านกำลังพลของพม่า และยังแสดงให้เห็นถึงการความโหดร้ายรุนแรงที่นำศพทหารไปจองถนน นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าผู้แต่งใช้ภาษาปากในการบรรยายลักษณะของพระเจ้าบุเรงนอง และการใช้วงเล็บอธิบายแทรกเพื่อให้ดูไม่เป็นทางการ ส่งผลให้คำว่าพระเจ้าบุเรงนองถูกลดทอนความน่าเชื่อถือน่าศรัทธา นวนิยายเรื่อง *อธิราชา* ยังเป็นนวนิยายที่มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อแสดงว่าพม่าสมควรได้รับผลกรรมทำไว้กับไทย ดังตอนที่ว่า

> *'รอยกรรม' ของพระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงย้อนกลับมาสนองท่าน*
> *จนได้* ***เผ่าไทย****...เราได้รับใช้ทุกหยดเลือดและน้ำตา*
> ***พระแม่เจ้า****...หยดพระโลหิตจากอุรา*
> *พระมหาอุปราชา...พระเจ้าหงสาวดีคืนถวาย*
> ***พระมหาธรรมราชา พระวิสุทธิกษัตรีย์****...ได้ทอดพระเนตรวาระ*
> *สุดท้ายของผู้ทำให้ขายพระพักตร์ฤายัง*
> *พระสุพรรณกัลยาอย่าเศร้าสร้อยน้อยพระทัย*
> *หงสาวดีเคยกักขังทุกอย่างไว้ทุกอย่าง...พังภินท์!*
> *ท้ายสุดหงส์ก็บินจากหงสาวดี!*
>
> (*อธิราชา*, 2551 : 651)

ข้อความนี้แสดงว่าการที่เมืองหงสาวดีถูกเผาในท้ายที่สุดนั้นเกิดจากกรรมที่พม่าได้ทำกับไทยไว้ การใช้คำว่า *กรรม* ซึ่งเป็นคำที่มาจากวาทกรรมหลักของสังคมคือวาทกรรมพุทธศาสนามาอธิบายความสูญเสียของพม่านี้ทำให้ผู้อ่านเห็นว่า การที่ได้รับผลเช่นนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรแล้ว โดยผู้แต่งเลือกใช้คำว่า *สนอง* ให้อารมณ์

ความรู้สึกว่า พม่าได้รับผลตอบแทนในด้านลบที่รุนแรงมาก หลังจากนั้นได้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ไทยต้องสูญเสีย คือสมเด็จพระศรีสุริโยทัย กับ ผลที่พม่าได้รับ คือ สูญเสียพระมหาอุปราชาเช่นกัน นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้กลวิธีเสมือนว่าตนเองได้พูดคุยกับบุคคลในประวัติศาสตร์ที่ต้องประสบกับการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่คือ พระมหาธรรมราชา พระวิสุทธิกษัตรีย์ และพระสุพรรณกัลยา สำหรับวิธีการพูดคุยนั้นมีทั้งการใช้คำถามแบบวาทศิลป์ว่า *"พระมหาธรรมราชา พระวิสุทธิกษัตรีย์... ได้ทอดพระเนตรวาระสุดท้ายของผู้ทำให้ขายพระพักตร์ฤายัง"* เพื่อเป็นการแสดงให้ทั้งสองพระองค์เห็นถึงผลกรรมที่พม่าได้รับและใช้คำพูดแบบปลอบใจว่า *"พระสุพรรณกัลยา อย่าเศร้าสร้อยน้อยพระทัย"* และปิดท้ายข้อความช่วงนี้ด้วยการแสดงการสื่อความหมายว่าการเรืองอำนาจของพม่ากลายเป็นอดีต เห็นได้จากการใช้คำว่า *เคย* ในประโยคที่ว่า *หงสาวดีเคยกักขังทุกอย่างไว้* พร้อมกับบอกให้เห็นสภาพปัจจุบันคือ *"ทุกอย่าง...พังภินท์!"* และกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งของข้อความตอนนี้คือการเล่นคำพ้องเสียงระหว่างคำว่า หง (หงสาวดี) กับ หงส์ ที่หมายถึง นก ในตระกูลสูง ซึ่งเป็นคำที่สื่อนัยถึงสิ่งที่สวยงาม เป็นมงคล หรือทรงคุณค่า โดยกล่าวว่า *"ท้ายสุดหงส์ก็บินจากหงสาวดี!"* เพื่อเป็นการแสดงว่าสิ่งที่สวยงาม เป็นมงคล หรือทรงคุณค่าได้หายไปจากเมืองหง สาวดี การมีเครื่องหมายอัศเจรีย์ท้ายประโยคยังเป็นการตอกย้ำผลกรรมที่พม่าได้รับอีกด้วย

3. นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์ : กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อแก้ต่างให้บุคคลหรือช่วงเวลาในประวัติศาสตร์

3.1 การแก้ต่างให้บุคคลในประวัติศาสตร์

นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อแก้ต่างให้บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของไทย ดังบทสนทนาระหว่างบทสนทนาระหว่างพระมหาธรรมราชากับพระวิสุทธิกษัตรีย์

> *"อนิจจา นี่ฤาขุนศึก อนิจจานี่ฤาบุรุษที่เราคิดว่าเป็นผู้กล้าแห่งแผ่นดิน มิทันไรจะคิดหาทางรอด"*
>
> *" สวัสดิราช ! อย่าทรงหมิ่นเรา ! ขุนศึกนั้นมิใช่รู้จักแค่ ชัยยะหรือพ่ายศึก ขุนศึกต้องรู้จักถนอมลูกศึก รู้จักถนอมกำลัง รู้จักถอยหนึ่งก้าวรอเวลารุกใหม่ ผู้บ้าจะบิ่น ดาบที่คมร่อยจะใช้ประโยชน์ดีหรือ เราต้องรู้ว่า*

เมื่อใดจักซ่อนคม เราจะปล่อยในเมืองทลายพินาศ ไพร่เมืองถูกฆ่าฟันลาญแหลกได้อย่างไร วันนี้อัปยศ แต่วันหน้า เรามีเวลาล้างอาย แต่ถ้าพินาศหมดจะเรียกคืนได้ไฉน ?"

(*กษัตริยา*, 2547 : 132-133)

บทสนทนาตอนนี้มีลักษณะการแก้ต่างให้พระมหาธรรมราชาที่ได้รับการกล่าวหาจากผู้วิพากษ์ประวัติศาสตร์ไทยว่า พระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองพิษณุโลกยอมเข้ากับพม่าเพื่อต้องการความเป็นใหญ่เมื่อครั้งที่พม่าเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 สำหรับวิธีการแก้ต่าง คือ ใช้รูปแบบของบทสนทนาระหว่างพระวิสุทธิกษัตรีย์ซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายกล่าวหา โดยให้พระวิสุทธิกษัตรีย์ใช้คำพูดเชิงสลดสังเวช คือ *อนิจจา* และใช้การตั้งคำถามแบบประชดประชัน ดูหมิ่น ว่า *นี่ฤา* แล้วตามด้วยคำและวลีที่แสดงแสดงความดีงามของกษัตริย์ คือ *ขุนศึก ผู้กล้าแห่งแผ่นดิน* เพื่อเป็นการสื่อความว่า พระมหาธรรมราชาไม่มีสิ่งเหล่านี้

ผู้แต่งได้กำหนดให้พระมหาธรรมราชาตอบโต้ข้อความนี้ด้วยการเรียกพระวิสุทธิกษัตรีย์ว่า *สวัสดิราช* ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกเป็นการส่วนพระองค์ และใช้ประโยคแบบสั่งห้ามพระวิสุทธิกษัตรีย์ให้หยุดการกล่าวหา โดยใช้คำว่า *อย่า* ขึ้นต้นประโยคว่า *อย่าทรงหมิ่นเรา* แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจ การที่พระมหาธรรมราชาไม่พอใจนี้ยังเป็นการสื่อความด้วยว่า สิ่งที่พระวิสุทธิกษัตรีย์กล่าวไม่เป็นความจริง แต่เป็นเพียง "การดูหมิ่น" พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลที่ตนต้องเข้ากับฝ่ายพม่าด้วยการนิยามคำว่า *ขุนศึก* ใหม่ เนื่องจาก พระวิสุทธิกษัตรีย์ เข้าใจความหมายของ ขุนศึก ว่า นักรบผู้กล้าสู้รบต่อข้าศึกแบบตาต่อตาฟันต่อฟันโดยมีผล 2 ประการ คือ ชนะ กับ แพ้ แต่พระมหาธรรมราชาได้นิยามคำว่า ขุนศึก ใหม่ว่า คือ ผู้รู้จักถนอมลูกศึก รู้จักการประนีประนอม ยอมหยุดเพื่อรอคอยจังหวะรุกที่เหมาะสม จะเห็นได้ว่า การนิยามใหม่นี้เป็นนิยามที่เข้ากับการกระทำของพระมหาธรรมราชา และยังเป็นการสื่อความได้ว่า พระองค์ยังคงเป็นขุนศึกอยู่ แต่เป็นขุนศึกในนิยามใหม่ ประกอบกับการแสดงให้เห็นข้อเสียของนิยามขุนศึกแบบพระวิสุทธิกษัตรีย์ว่ามีข้อเสีย โดยใช้คำพูดเชิงอุปลักษณ์เปรียบเทียบให้คู่สนทนาเห็นข้อเสียของขุนศึกที่สู้แบบตาต่อตาฟันต่อฟันจนพ่ายแพ้ว่าเหมือนดาบที่บิ่น และดาบที่คมร่อย ดาบเหล่านี้ใช้ประโยชน์ไม่ได้ เช่นเดียวกับขุนศึกที่จะไม่มีวันชนะได้อีก และยังอุปลักษณ์ตนเองว่า เป็นดาบที่ซ่อนคม เพื่อสื่อให้เห็นว่าการยอมเข้ากับพม่าของพระองค์นั้นเป็นการรอเพื่อทำลายพม่าในภายหลัง และยังสื่อให้เห็นถึงความฉลาดแบบคมในฝัก ของตนอีกด้วย ในช่วงท้ายของข้อความนี้ ผู้แต่งได้กำหนดให้พระมหาธรรม

ราชาใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ว่า *“เราจะปล่อยในเมืองทลายพินาศ ไพร่เมืองถูกฆ่าฟันลาญแหลกได้อย่างไร ถ้าพินาศหมด จะเรียกคืนได้ไฉน ?”* เพื่อแสดงว่าพระองค์ไม่สามารถปล่อยให้บ้านเมืองพินาศได้ และยังเป็นข้อความที่แนะให้คู่สนทนาคิดตาม และยังกล่าวเสริมการกระทำของตนเองด้วยว่า *“วันนี้อัปยศ แต่วันหน้า เรามีเวลาล้างอาย”* เพื่อแสดงว่าแนวคิดของตนนั้นให้ผลดีกว่าแนวคิดของพระวิสุทธิกษัตรีย์

หลังจากที่พระมหาธรรมราชากล่าวตอบโต้เช่นนี้แล้ว ผู้แต่งได้แสดงว่าพระวิสุทธิกษัตรีย์มีอาการนิ่งงัน จึงเป็นอวัจนภาษา แสดงให้เห็นถึงการยอมจำนนด้วยเหตุผลของพระมหาธรรมราชา ผู้แต่งยังแสดงว่าพระวิสุทธิกษัตรีย์เปลี่ยนประเด็นไปโกรธพระมหาธรรมราชาในฐานะสามีที่พูดจารุนแรงกับภรรยาแทน การเปลี่ยนประเด็นความโกรธในครั้งนี้ จึงเป็นการเน้นย้ำว่าพระวิสุทธิกษัตรีย์ไม่สามารถโต้แย้งประเด็นที่พระมหาธรรมราชาอธิบายให้ฟังได้

นวนิยายเรื่อง *กษัตริยา* ยังได้แก้ต่างให้พระยาจักรี บุคคลที่ประวัติศาสตร์ไทยจารึกไว้ว่าเป็น “ไส้ศึกให้พม่า” ในครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 ดังตอนที่ว่า

> *หากที่คิดเล่น ๆ คือพระยาจักรีมีนิสัยแบบซามูไร ซามูไรจะซื่อสัตย์เฉพาะนายคนเดียว ถ้านายตาย...จะไปเป็นนินจา ไม่ยอมขึ้นต่อใครอีก พระยาจักรีคงรัก...นายคนเดียว...คือพระราเมศวร*
>
> *เมื่อสิ้นพระราเมศวร ท่านจึง...ย้อนรอยตอบแทนให้สาสม พระยาจักรี ‘ควร’รู้ชะตากรรมตน คนไทย ‘ควรรู้’ พระนิสัยพระเจ้าหงสาวดี เลี้ยงไว้จะลำบากใจ ฆ่าทิ้งเสียสบายใจกว่า ใครไปช่วยหงสาวดีไว้ ระวังตัวเอาเอง*
>
> (กษัตริยา, 2547 : 362)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าผู้แต่งแนะประเด็นให้ผู้อ่านคิดด้วยวลีว่า *หากที่คิดเล่น ๆ คือ* วลีนี้เป็นการสื่อความหมายสองประการคือ ผู้แต่งต้องการเสนอว่าสิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นความคิดของตน และยังเป็นวลีที่ผู้แต่งมุ่งให้สื่อความหมายตรงกันข้าม คือ ต้องการให้ผู้อ่านได้ลองคิดวิเคราะห์ในประเด็นนี้ดู จึงไม่ได้มีความหมายว่า *“เล่น ๆ”* ตามความหมายตรง สำหรับข้อความที่ผู้แต่งแนะให้คิดนี้ล้วนเป็นข้อความที่แสดงข้อดีหรือเข้าข้างพระยาจักรีทั้งสิ้น เห็นได้จากการใช้คำคุณศัพท์แสดงลักษณะของพระยาจักรีว่า *ซามูไร* โดยเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นลักษณะที่สอดคล้องกันในเชิงบวกระหว่างพระยาจักรีกับซามูไร คือ ซื่อสัตย์ต่อนายคนเดียว เมื่อไม่มีนายแล้วซามูไรจะไปเป็นนินจา เช่นเดียวกับพระยาจักรีที่ซื่อสัตย์ต่อพระราเมศวร เมื่อพระราเมศวรสิ้นชีวิตแล้ว จึงเป็นอิสระ ทำตามความต้องการของตนเองได้ นอกจากนี้ผู้แต่งได้แสดงการ

ตีความใหม่ที่ต่างจากพงศาวดาร กล่าวคือในพงศาวดารแสดงเหตุ คือพระยาจักรีเป็นไส้ศึกให้พม่าเพื่อเอาตัวรอด ผลคือ ถูกพม่าฆ่าตาย เนื่องจากพม่าเห็นว่าแม้นายของตนยังทรยศได้ ในภายหน้าพระยาจักรีอาจจะเป็นภัยต่อพม่าได้ แต่ผู้แต่งได้ตีความโดยอธิบายว่าพระยาจักรีรู้ผลของการเป็นไส้ศึก ว่าต้องถูกพม่าฆ่าตายในท้ายที่สุดอยู่แล้ว เห็นได้จากประโยคที่ว่าพระยาจักรี 'ควร' รู้ชะตากรรมตน การใช้อัญประกาศเดี่ยวเน้นคำว่า ควร ยังเป็นการเสริมความหมายว่าพระยาจักรีรู้ชะตากรรมตนอย่างแน่นอน แต่การที่เป็นไส้ศึกนั้นเนื่องจากต้องการแก้แค้น จากประโยคที่ว่า *ท่านจึง...ย้อนรอยตอบแทนให้สาสม* กล่าวคือ พระยาจักรีมีความแค้นพระมหินทราธิราชกษัตริย์อยุธยาที่ยอมให้พระราเมศวรและตนไปเป็นตัวประกันของพม่าและการเป็นไส้ศึกยังทำให้พระเจ้าหงสาวดีไม่ได้ชัยชนะเพราะฝีมือรบของตนเอง

ข้อความนี้ยังแสดงการเบี่ยงประเด็นความสนใจจากเรื่องของพระยาจักรีไปยังประเด็นลักษณะนิสัยที่โหดร้ายของพระเจ้าหงสาวดี แม้ผู้แต่งจะไม่ได้ใช้คำสื่อโดยตรง แต่การกล่าวว่า คนไทย 'ควรรู้' พระนิสัยพระเจ้าหงสาวดี เป็นแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมั่นใจว่าตนได้ให้ข้อมูลแสดงความโหดร้ายของพระเจ้าหงสาวดีแก่ผู้อ่านมากพอแล้วจนไม่ต้องกล่าวซ้ำอีก และยังนำเหตุการณ์ที่พระยาจักรีถูกพม่าประหารโดยทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า พระเจ้าหงสาวดีใช้ความสบายใจของตนมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินฆ่าคน เพื่อเป็นการแสดงว่าพระเจ้าหงสาวดีมีความโหดร้ายเป็นอย่างมาก เลี้ยงไว้จะลำบากใจ ฆ่าทิ้งเสียสบายใจกว่า จบท้ายด้วยประโยคว่า *"ใครไปช่วยหงสาวดีไว้ ระวังตัวเอาเอง"* เพื่อเป็นการสื่อความหมายว่า ทุกคนที่ช่วยหงสาวดีไว้ จะต้องได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย การเน้นการสื่อความหมายเรื่องความโหดร้ายของพระเจ้าหงสาวดีนี้ เป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อลดทอนความเลวร้ายในการเป็นไส้ศึกของพระยาจักรี

3.2 การแก้ต่างให้ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์

นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีการแก้ต่างให้กับสถานการณ์ที่ผู้แต่งเห็นว่าเป็น "จุดด่างพร้อย" ของประวัติศาสตร์ไทย คือช่วงที่ไทยยอมเสียดินแดนให้ฝรั่งเศส ดังปรากฏในนวนิยายเรื่อง*ทวิภพ*ในตอนที่ว่า

> *"ผลประโยชน์ของแผ่นดิน ไม่ใช่ของใคร อังกฤษรบกับฝรั่งเศสพร้อมเสมอที่จะผ่าเราเป็นสองซีก เหมือนผ่าชมพู่ เมื่ออังกฤษพะวงถึงผลประโยชน์ในพม่า ก็ต้องกลัวว่า หากฝรั่งเศสมีอำนาจในไทย จะกระทบผลประโยชน์ฝ่ายเขา ฝรั่งเศสต้องการคืบคลานจากญวน มาลาว เขมร ที่เขารู้*

ว่าไทยมีอำนาจเหลืออยู่ เขาก็ต้องตัดทอนอำนาจไทย หากก็เกรงใจอังกฤษ เรามีช่องนิดเดียวที่จะเอาตัวรอดได้"

อันความรู้นี้ใครเถียงได้ มณีจันทร์ออกจะอัศจรรย์ใจ การสูญเสียที่เธอเคยขัดใจว่า...ทำไมยอมเขาง่าย ๆ บัดนี้กุญแจไขความจริงอยู่เบื้องหน้า

การต่อสู้เพื่อแผ่นดินทำกันเงียบ ๆ ลับ ๆ

(ทวิภพ, 2551 : 571)

ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครมณีจันทร์ซึ่งเป็นตัวแทนของคนยุคใหม่ กล่าวถึงข้อมูลที่ทูตไทยในยุควิเคราะห์ว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ โดยการกล่าวว่า *อันความรู้นี้ใครเถียงได้* และยังกำหนดให้มณีจันทร์ประเมินค่าคำพูดของทูตไทยท่านนี้ว่าเป็นเรื่อง *อัศจรรย์ใจ* เนื่องจากทำให้เธอเข้าใจถึงสาเหตุที่ไทยยอมเสียดินแดน และยังเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ว่าคำพูดของทูตท่านนี้เหมือนกุญแจ เนื่องจากสามารถ *ไข* หรือทำให้เธอพบความจริงว่าไทยได้พยายามรักษาดินแดนอย่างสุดความสามารถแล้วเสริมด้วยประโยคว่า *การต่อสู้เพื่อแผ่นดินทำกันเงียบ ๆ ลับ ๆ* ซึ่งทำหน้าที่สื่อความได้ 2 ประการ ประการแรก มีการต่อสู้เพื่อแผ่นดินในสมัย ร.ศ. 112 และการต่อสู้ในครั้งนี้เป็นการต่อสู้ที่คนยุคใหม่ไม่ทราบ อีกทั้งผู้แต่งยังกำหนดให้ตัวละครมณีจันทร์แสดงความรู้สึกในเชิงบวกเมื่อได้ทราบ "ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อแผ่นดินในสมัยร.ศ. 112 " ในตอนที่ว่า

"...ฉันภูมิใจ ในอดีตทั้งหมดของ...สยามประเทศของเราไม่มีข้อตำหนิ ไม่มีข้อโต้แย้ง"

คนพูดรู้สึกปลอดโปร่งใจอย่างประหลาด...หาก 'ใคร' ในภายหน้าเธอจะโต้แย้งเช่นเธอ จะขัดแค้น จะโทมนัสสูญเสีย เธอยินดีที่จะยอมรับผิดร่วมอย่างภาคภูมิ

เอกราชมีค่ากว่าสำสมบัติทั้งปวง

(*ทวิภพ*, 2551 : 652)

รูปที่3 ปกนวนิยาย ทวิภพ, 2554

จากข้อความตอนนี้จะเห็นว่าตัวละครมณีจันทร์ได้ทำหน้าที่ประเมินค่าประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้คำคุณศัพท์เชิงบวกขยายประวัติศาสตร์ไทยว่า *ไม่มีข้อตำหนิ ไม่มีข้อโต้แย้ง* แต่การใช้คำว่า *ไม่มี* ก็เป็นการยอมรับไปด้วยว่า มีข้อตำหนิและข้อโต้แย้งในประวัติศาสตร์ช่วงนี้อยู่จริง จึงทำให้เกิดประโยคปฏิเสธเช่นนี้ขึ้น นอกจากนี้ยังใช้วลี *อย่างประหลาด* ขยายคำว่า *ปลอดโปร่ง* สื่อความหมายว่าเป็นความปลอดโปร่งใจอย่างมากจนไม่สามารถอธิบายได้ อีกทั้งยังมีการใช้คำว่า *หาก* เพื่อสื่อความหมายในเชิงเงื่อนไข ตามด้วยข้อความที่แสดงการกระทำหรือความรู้สึกเชิงลบต่อประวัติศาสตร์ คือ *โต้แย้ง ขัดแค้น โทมนัส* เป็นการสื่อความว่าหากเงื่อนไขเช่นนี้เกิดขึ้น ตัวละคร

มณีจันทร์ได้แสดงว่าเธอยินดีที่จะยอมรับผิดร่วมอย่างภาคภูมิ วลีนี้มีความโดดเด่นทางภาษาคือ มีคำที่มีความหมายเชิงลบและบวกมาอยู่ร่วมกัน คือ คำว่า *ยอมรับผิด* มาอยู่ร่วมกับคำบอกความรู้สึกเชิงบวก คือ *ยินดีและภาคภูมิ* จึงเป็นการสื่อว่า การที่ไทยยอมเสียดินแดนนี้ เป็นเรื่องไม่ผิด เพราะมีผู้ที่ยินดี และภาคภูมิกับการสูญเสียครั้งนี้ และการที่ตัวละครมณีจันทร์ใช้คำว่า *ร่วมรับผิด* แสดงว่าเธอได้แสดงการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับช่วงเวลาในอดีตอย่างชัดเจน อีกทั้งมีการปิดท้ายข้อความนี้ด้วยประโยคที่ว่า เอกราชมีค่ากว่าสำสมบัติทั้งปวง ด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่มาก เพื่อแสดงเหตุผลสำคัญที่ไทยต้องยอมเสียดินแดนคือ เพื่อรักษาเอกราชที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อคนไทย

ลักษณะเช่นนี้ยังปรากฏในนวนิยายเรื่อง *คู่กรรม* ในตอนที่แม่พูดกับอังศุมาลิน เพื่อให้เห็นความดีงามของตัวละครโกโบริซึ่งเป็นทหารญี่ปุ่นว่า

> *"...ถูกละที่สงครามทำให้เราเดือดร้อน แต่หนูก็อย่าลืมว่าไม่ใช่ความผิดของพ่อดอกมะลิแก แกเองพลัดที่นาคาที่อยู่เข้ามาก็เพราะผลของสงคราม แกไม่รู้ไม่เห็นอะไรด้วยนอกจากมาทำตามหน้าที่ หนูจะโทษว่าเป็นความผิดของแกไม่ได้ ที่แกเล่าถึงประเทศของแก แกก็คงไม่ได้ตั้งใจจะอวดถึงความวิเศษวิโสของบ้านเมืองแก แกอาจจะอยากพูดถึงประเทศของแกให้คลายความคิดถึงบ้านลงเท่านั้นเอง คนคนนี้เป็นคนดี แกพยายามเข้ามาผูกมิตรกับเราแทนที่จะข่มขู่อย่างพวกอื่น ๆ เขาโดนกัน..."*
>
> (คู่กรรม, 2556 : 652)

จะเห็นว่าในเรื่อง *คู่กรรม* นั้นผู้แต่งได้แก้ต่างจุดบกพร่องทางประวัติศาสตร์ในตอนที่ไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้ไทยต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ 2 มากยิ่งขึ้น และได้ประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตรคือสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ส่งผลให้ประเทศไทยถูกโจมตีจากฝ่ายสัมพันธมิตรได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยการกำหนดให้ตัวละครอังศุมาลินเป็นผู้ที่มีแนวคิดแบบชาตินิยม ไม่ยินดีที่ให้ญี่ปุ่นเข้ามามาในประเทศ กล่าวได้ว่าผู้แต่งต้องการให้ ตัวละครอังศุมาลินเป็นตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศ โดยผู้แต่งได้แสดงว่าการที่ตัวละครอังศุมาลินมีความคิดเช่นนี้เนื่องจาก "การมีทิฐิ" "ความดื้อรั้น" หรือ "การไม่เข้าใจโลกและชีวิต" จึงต้องมีตัวละครหลายตัวที่ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนเพื่อให้เธอลดทิฐิ ความดื้อรั้นและเข้าใจโลกและชีวิตที่แท้จริง การยอมรับในความดีของตัวละครโกโบริซึ่งเป็น

นายทหารญี่ปุ่น จึงสื่อถึงการยอมรับประเทศญี่ปุ่น หรือยอมรับการตัดสินใจของผู้นำที่อนุญาตให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศได้ ส่งผลให้ประวัติศาสตร์ไทยในช่วงนี้ไม่มีจุดด่างพร้อย เพราะได้ใช้ตัวละครอังศุมาลินเป็นตัวแทนของการยอมรับและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าว

ในด้านกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อทำให้เห็นว่าคนญี่ปุ่นเป็นคนดีนั้น ผู้เขียนได้กำหนดให้ตัวละครที่มีนัยยะเชิงอำนาจเป็นผู้กล่าวอบรมสั่งสอนอังศุมาลิน คือ แม่ จากข้อความที่ยกมานี้ผู้แต่งได้กำหนดให้แม่อร แม่ของอังศุมาลินกล่าวในเชิงอบรมสั่งสอนลูกเกี่ยวกับคนญี่ปุ่น โดยเริ่มจากประโยคว่า ถูกละที่สงครามทำให้เราเดือดร้อน เป็นการเริ่มประโยคที่แสดงความคิดเดียวกับผู้ฟังคืออังศุมาลินก่อน เพื่อให้อังศุมาลินยอมรับฟังคำพูดต่อไป ซึ่งเป็นประโยคที่ไม่ตรงกับความคิดความเชื่อของอังศุมาลิน คือ การกล่าวว่าโกโบริไม่ผิดในประเด็นต่างๆ เห็นได้จากคำพูดของแม่อรว่า *ไม่ใช่ความผิด... แกไม่รู้ไม่เห็นอะไรด้วย.... แกก็คงไม่ได้ตั้งใจ....* จะเห็นได้ว่าตัวละครแม่อรใช้ประโยคปฏิเสธโดยมีคำว่า *ไม่* เมื่อกล่าวถึงโกโบริ เพื่อเป็นการสื่อความหมายว่า ประเด็นเหล่านั้นเป็นประเด็นที่อังศุมาลินคิดกล่าวโทษโกโบริ แม่อรจึงใส่คำว่า *ไม่* เพื่อปฏิเสธว่าโกโบริไม่ได้เป็นอย่างที่อังศุมาลินคิด และยังใช้ประโยคปฏิเสธเป็นเชิงสั่งห้ามว่า *หนูจะโทษว่าเป็นความผิดของแกไม่ได้* และยังให้เหตุผลประกอบการกระทำต่าง ๆ ของโกโบริคือมาอยู่ที่ประเทศไทยเพราะสงคราม และเพื่อทำหน้าที่ทหาร อีกทั้งใช้ประโยคเชิงคาดคะเนในเชิงบวกว่าโกโบริน่าจะพูดถึงประเทศญี่ปุ่นเพราะคิดถึงบ้าน และได้ประเมินค่าโกโบริว่า เป็นทหารที่ดี พร้อมกับเปรียบเทียบโกโบริกับทหารญี่ปุ่นกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อให้เห็นความดีของโกโบริมากขึ้น อีกทั้งการที่แม่เรียกโกโบริตามชื่อที่ตั้งให้ใหม่เหมาะกับการออกเสียงของคนไทยว่า ดอกมะลิ เป็นการแสดงว่าแม่ยอมรับโกโบริในฐานะนายทหารญี่ปุ่นที่เป็นคนดี

นอกจากตัวละครแม่แล้ว ยังมีตัวละครนายทหารอังกฤษผู้ศึกษาด้านมานุษยวิทยาได้กล่าวข้อความเชิงอบรมสั่งสอนอังศุมาลินในประเด็นการไม่ยอมรับทหารญี่ปุ่นด้วยว่า

> *“คุณเป็นคนกล้า คงหัวแข็งด้วย ตัดสินใจเด็ดขาดแบบผู้ชาย ฉะนั้น บางทีคุณอาจจะตัดสินชีวิตของคุณง่าย ๆ ประเภทลูกชาติเสือ บางทีแม้จะผิดคุณก็ดันทุรังไปทั้ง ๆ ที่ผิด ถ้าเป็นผู้ชายก็เข้าประเภทห้าวหรือบ้าบิ่น ทหารหลายคนมีนิสัยแบบนี้ได้เหรียญกล้าหาญไปแยะแล้ว แต่นี่คุณเป็นผู้หญิง อย่าใช้หัวใจอย่างเดียว ใช้สมองด้วย อย่าตัดสินใจง่าย ๆ พยายาม*

ใช้เหตุผลให้มาก ชีวิตภายหน้าคุณจะรุ่งโรจน์ แต่ถ้าคุณ...ดันทุรัง สักวันหนึ่งคุณจะรู้ว่า สิ่งที่คุณต้องการนั้นได้เลื่อนลอยหายไปเพราะตัวคุณเอง"

(คู่กรรม, 2556 : 389)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าตัวละครนายทหารอังกฤษ ได้กล่าวในเชิงสั่งสอนแนะนำอังศุมาลิน หลังจากที่เขารู้ว่าโกโบริรักอังศุมาลิน แต่อังศุมาลินไม่ยอมรับความรักนั้น โดยการแสดงให้อังศุมาลินเห็นข้อเสียของตนเองและแนะนำให้ปรับปรุงตัวเอง โดยมีจุดประสงค์ให้อังศุมาลิน ยอมรับความรักจากโกโบริ การที่ผู้แต่งกำหนดให้นายทหารอังกฤษซึ่งเป็นชาวตะวันตกและเป็นนักมานุษยวิทยากล่าวคำพูดนี้ เพื่อให้คำกล่าวนี้น่าเชื่อถือ เพราะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางสังคมที่ว่า ชาวตะวันตกให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ ประกอบกับการเรียนด้านมานุษยวิทยาทำให้เขาให้ความสำคัญกับความเป็นสิทธิมนุษยชนมากกว่าเชื้อชาติ

ในด้านกลวิธีการใช้ภาษานี้ ผู้แต่งได้กำหนดให้นายทหารอังกฤษเริ่มต้นกล่าวถึงลักษณะความเป็นชาตินิยมและมีทิฐิมานะของอังศุมาลินโดยใช้คำคุณศัพท์ขยายว่า *กล้า หัวแข็ง ตัดสินใจเด็ดขาด* และยังเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ว่า อังศุมาลินเป็น *ลูกชาติเสือ* เพราะรักศักดิ์ศรีของตนเองมาก การกล่าวเช่นนี้เป็นการเปิดประเด็นที่ดูเหมือนจะเป็นการชื่นชม แต่ต่อมานายทหารอังกฤษ ได้แสดงให้เห็นข้อเสียของการมีคุณสมบัติดังกล่าว คือ *แม้จะผิดคุณก็ดันทุรังไปทั้ง ๆ ที่ผิด* การใช้คำว่า ดันทุรัง เป็นการสื่อให้เห็นว่าการมีทิฐิอย่างแรงกล้าในทางที่ผิดซึ่งในที่นี้ก็คือความคิดชาตินิยม ไม่ยอมรับความดีของคนญี่ปุ่น อีกทั้งยังใช้ประโยคเงื่อนไขว่า ถ้าเป็นผู้ชายก็เข้าประเภทห้าวหรือบ้าบิ่น ทหารหลายคนมีนิสัยแบบนี้ได้เหรียญกล้าหาญไปแยะแล้ว การใช้ประโยคเช่นนี้เพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นการชื่นชม แต่การที่อังศุมาลินไม่ใช่ผู้ชาย จึงกล่าวได้ว่าเธอไม่ได้รับการชื่นชมแต่ประการใด สอดคล้องกับพูดของนายทหารอังกฤษในประโยคต่อมาว่า *แต่นี่คุณเป็นผู้หญิง* เพื่อเป็นการแสดงว่าคุณลักษณะที่เธอกำลังเป็นอยู่นี้ไม่เหมาะสมกับการเป็นผู้หญิง อีกทั้งยังใช้คำพูดแบบสั่งไม่ให้ทำ คือ *อย่าใช้หัวใจอย่างเดียว อย่าตัดสินใจง่าย ๆ* และแบบสั่งให้ทำ คือ *พยายามใช้เหตุผลให้มาก* ข้อความนี้ยังเป็นการสื่อนัยว่า วิธีคิดแบบชาตินิยมหรือการมีทิฐิมานะในเรื่องเชื้อชาติเป็นการตัดสินใจง่าย ๆ และเป็นความคิดที่ไม่มีเหตุผล

บทสรุป

นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์เรื่อง *กษัตริยา อธิราชา อตีตา รมฺฉัตร ทวิภพ* และ *คู่กรรม* ของ วิมล ศิริไพบูลย์ ผลิตสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยโดยใช้กลวิธีทางภาษาแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านการใช้คำ รูปประโยคแบบต่าง ๆ และกลวิธีทางวรรณศิลป์ในการยกย่องในความเป็นไทยทั้งด้านศิลปะและการแสดง ด้านการแต่งกาย เอกราชไทย และแผ่นดินไทย เพื่อให้คนไทยภาคภูมิใจและมีสำนึกรักชาติ และยังแสดงให้เห็นว่าในเหตุการณ์การเสียกรุงศรีอยุธยา คนพม่าเลวร้าย คือ การขาดคุณธรรม และขาดความสามารถ เพื่อให้พม่ากลายเป็นอื่น นอกจากนี้ยังมีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อแก้ต่างให้บุคคลคือ พระมหาธรรมราชาที่ได้รับการกล่าวหาเรื่องการเข้ากับฝ่ายพม่า เพื่อต้องการความเป็นใหญ่ หรือพระยาจักรีที่เป็นไส้ศึกให้พม่าในช่วงเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 และมีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อแก้ต่างให้ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ที่แสดงจุดบกพร่อง และได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากคนรุ่นหลังในสังคมไทย คือ ช่วงเวลาที่ประเทศไทยยอมเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้ฝรั่งเศสในช่วงร.ศ.112 และเหตุการณ์ที่รัฐบาลไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้คนไทยมองประวัติศาสตร์ไทยในเชิงบวก หรือมองประวัติศาสตร์ไทยเป็นภาพที่สมบูรณ์แบบ นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์มีบทบาทหน้าที่เป็นปฏิบัติการทางวาทกรรมเนื่องจากเป็นกลุ่มข้อความที่สามารถหยิบยื่นภาษารักชาติให้คนในสังคมไทย โดยประเภทนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์นี้เป็นพื้นที่ในการในการผลิตซ้ำหรือตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติ ซึ่งเป็นอุดมการณ์กระแสหลักในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สามารถนำเสนอภาพเชิงบวกของประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้คำ และการผูกประโยคในรูปแบบต่าง ๆ อุดมการณ์รักชาติในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์นี้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจใหญ่ในสังคม คือ กลุ่มอำนาจรัฐที่มักผลิตสร้างวาทกรรมรักชาติในรูปแบบของปฏิบัติการต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น บทเพลงของทางราชการ คำขวัญวันเด็ก แบบเรียน เป็นต้น และการที่นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์ได้ใช้ภาษาภายใต้กรอบของอุดมการณ์รักชาติสอดคล้องกับปฏิบัติการทางวาทกรรมเหล่านี้ ส่งผลให้นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของวิมล ศิริไพบูลย์สามารถดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. 2544 ก.**การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย**.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

_____.2544 ข.**ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส โปรดักส์.

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. 2545. **อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร.2551. **ภาษากับการเมือง/ ความเป็นการเมือง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2545. **วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น**.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิภาษา.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง.2556. **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทรงภพ ขุนมธุรส.2550.**ขัตติยนารีในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นพพร ประชากุล.2552 ก. **ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : อ่าน.

_____. 2552 ข. **ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. กรุงเทพฯ : อ่าน.

นฤมล ทับจุมพล. 2531.**การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง : ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ (พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2530)**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัทธนัย ประสานนาม. 2550. **อยู่กับก๋งของ หยก บูรพา : การถ่ายทอดอุดมการณ์การผนวกรวมในบริบทสังคมไทย**. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นัยนา ครุฑเมือง. 2547.**นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนทางการเมืองและสังคม**.วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2538.**ชาติไทย เมืองไทย แบบเรียน และอนุสาวรีย์ : ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐและรูปการจิตสำนึก**. กรุงเทพฯ : มติชน.

นุจรี ใจเก่ง. 2551.“ระลึกชาติในแบบเรียนภาษาไทย”. ใน **อ่าน**, 1(2) กรกฎาคม-กันยายน, 20-53.

บรรจง บรรเจิดศิลป์. 2517. **ศิลปวรรณคดีกับชีวิต**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.

มานิตย์ จุมปา. 2546. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540).** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

วรมน เหรียญสุวรรณ. 2552. **มิติสถานที่ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ศึกษาจากงานประพันธ์ของ "ทมยันตี"**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วรารัตน์ สุขวัจนี. 2551. **การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรุณญา อัจฉรบดี. 2554. **สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย : เรื่องเล่าและภาพแทน**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วศินี สุทธิวิภากร. 2552. **วาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ต่อสถานภาพและบทบาทสตรีไทยตามที่นำเสนอในนวนิยายของคุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิมล ศิริไพบูลย์. 2555. **อตีตา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ *:* ณ บ้านวรรณกรรม.

_____ . 2534. **ร่มฉัตร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ *:* ณ บ้านวรรณกรรม.

_____ . 2547. **กษัตริยา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ *:* ณ บ้านวรรณกรรม.

_____ . 2556. **คู่กรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ณ บ้านวรรณกรรม.

_____ . 2551. **อธิราชา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ *:* ณ บ้านวรรณกรรม.

_____ . 2551. **ทวิภพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ *:* ณ บ้านวรรณกรรม.

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. 2554. **ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์กับภาษาในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 -2544 : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ภักดีผาสุก. 2553. **โครงการวาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสุขภาพและความงามของไทย**. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรณี วงศ์เบี้ยสัจจ์, หัทยา จันทรมังกร และศตนันท์ เปียงบุญทา. 2547. **หนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กของไทยที่ได้รับรางวัล : การวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมและวาทกรรม**. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรเดช โชติอุดมพันธ์. 2548 . **วาทกรรม ภาพแทน และอัตลักษณ์ วรรณคดีศึกษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม 2**.เอกสารประกอบการบรรยาย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมร รักษาสัตย์. 2541. **รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพร้อมบทวิจารณ์.** กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

อัลธูแซร์, หลุยส์. 2529. **อุดมการณ์และกลไกของรัฐทางอุดมการณ์**.แปลโดย กาญจนา แก้วเทพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Althusser, Louis. 1984. **Essay on Ideology**. London : Thetfort Press.

Blommaert, Jan. 2005. **Discourse : A Critical Introduction**. New York : Cambride University Press.

Eagleton, Terry. 1996. **Literary Theory An Introduction**. Oxford : Blackwell Publishers.

Fairclough, N. 1989. **Language and power**. London: Longman.

Fairclough, N. 1992. **Discourse and social change**. Cambridge: Polity.

Fairclough, N. 1995. **Critical discourse analysis: the critical study of language**. London: Longman.

Foucault, Michel. 1980. **Power/knowledge : Selected Interviews and Other Writings,1972-1977**. Brighton, Sussex : Harvester Press.

_____. 1972. **The Archaeology of Knowledge**. London : Routledge.

Hall, Stuart (ed.). 1997. **Representation : Cultural Representations and Signifying Practices**. London : Sage.

Wolfreys, Julian. 2004. **Critical Keywords in Literary and Cultural Theory**. Hampshire : Palgrave Macmillan.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.2556.**คำประกาศเกียรติคุณ คุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์**.(ออนไลน์). แหล่งที่มา:http://www.culture.go.th/subculture8/attachments/article/260/vimol.pdf. ค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2556.

แพง ชินพงศ์. 2556.**ชาตินิยม อุดมการณ์ที่ควรปลูกฝังให้กับคนไทย**.(ออนไลน์).แหล่งที่มา : http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9560000142945. ค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2556.

วิกิพีเดีย.2557.**วิมล เจียมเจริญ**.(ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://th.wikipedia.org/wiki/วิมล_เจียมเจริญ. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2557.

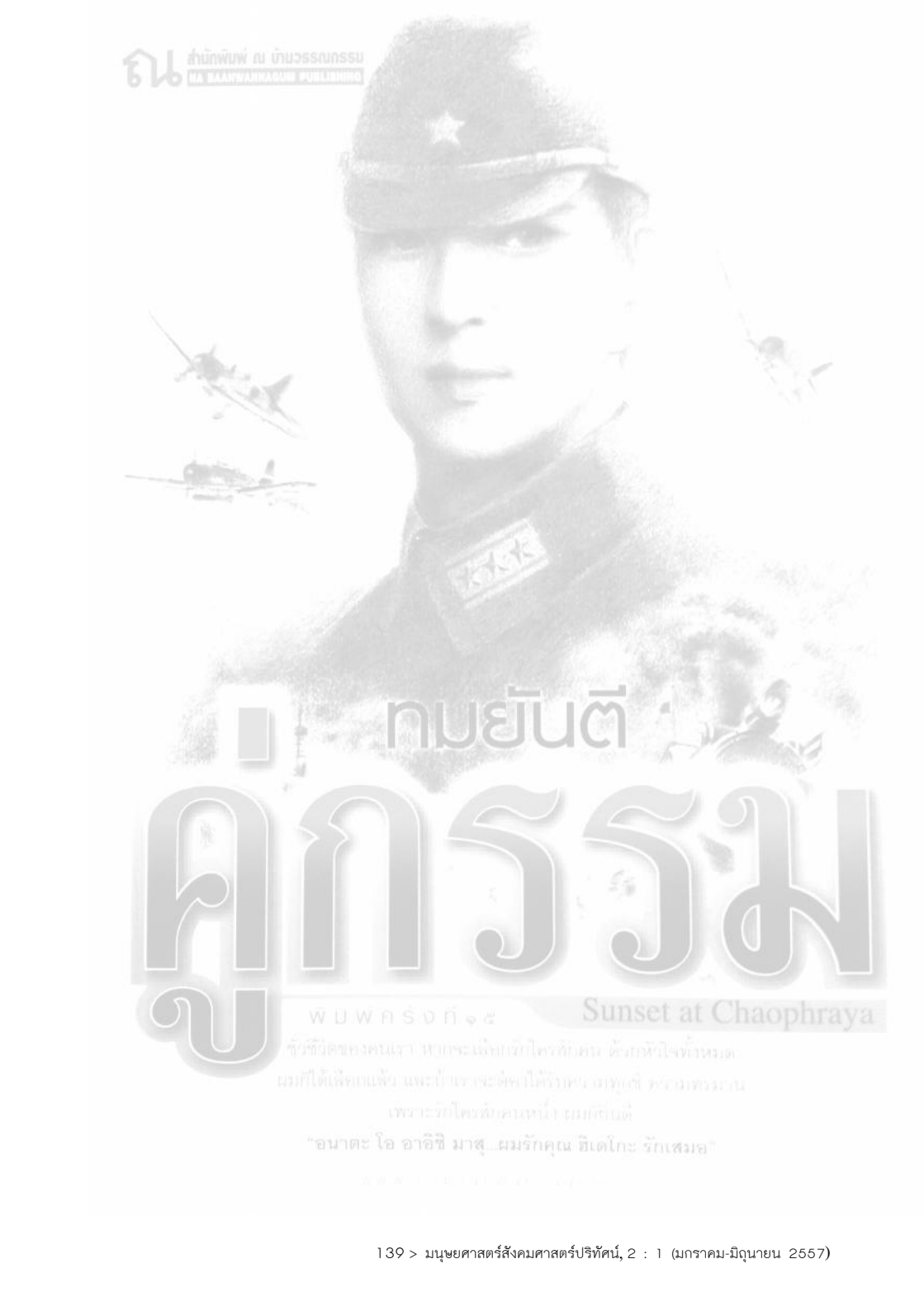
สำนักพิมพ์ ณ บ้านวรรณกรรม
NA BAANWANNAGUM PUBLISHING
ทมยันตี
คู่กรรม
พ.ย.พ.ศ.ร.ง.ก.๑๕
Sunset at Chaophraya
"อนาตะ โอ อาอิชิ มาสุ...ผมรักคุณ ฮิเดโกะ รักเสมอ"

PAKNAMPHO FC